

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Uj munka indul...

A szindikátusi eszme mellett tett újabb hitvallást Szabó Béni Sf. Gheorghe-sepsziszentgyörgyi döntő jelentőségű beszéde

Melyik az az út, amelyet a kisiparosságnak követni kell és megerősödése érdekében követnie kell

A kisiparosság megerősödésének új lehetőségeit tárja fel
a Szabó Béni által kidolgozott munkaterv

Szabó Béni országgyűlési képviselő, az Országos Magyar Párt Sf. Gheorghe-sepsziszentgyörgyi gyűlésén nagyfontosságú beszédet mondott, amelyben egyrészt az iparosság helyzetét ismertette, másrészt pedig részletes munkatervet fektetett le a kisiparosság megszervezésének módjairól. A beszédet az alábbiakban közöljük:

Beható, előzetes tanulmányozások alapján tűzte a párt vezetősége a mostani közgyűlés napirendjére a kisebbbéli magyar kisiparosok megszervezését.

A céhek és az ipartestületek kora

Az Ardeal-erdélyi kisipar multját igazolhatóság, a birtokunkban levő okmányok alapján, 520 esztendőre visszamenőleg ismerjük. E félezer évnél is hosszabb időből kerekaszámban

170 év jut az úgynevezett céhek életére és 50 év az ipartestületi rendszer idejére.

A céhek életére részletesen kitérni nem akarok, mivel az kisebb nagyobb mértékben a hallgatóság

sének kérdését a továbbmenőleg azért is, mert a társadalmi rétegünk, mely évszázadokon át nagyrészt szakmai szervezettel bírt, az utóbbi törvényes rendelkezések következtében elvesztette ama szakmai szervezést, melynek keretében széleskörű önrendelkezési joggal irányíthatta saját sorsát

Hogy e nagyfontosságú kérdést mindenki részére áttekinthetővé tegyem, méltóztassanak megengedni, hogy a kisiparosok sok évszázados egyesületi, szervezeti multját, egészen 1936. május haváig rövid vonásokban ismertessem. Ennek megtörténte után, mindenki előtt könnyen érthetővé válnak az új megszervezésre vonatkozó későbbi előterjesztéseim.

legnagyobb része által — úgy gondolom — ismert. Szükségem tartom azonban megemlíteni, hogy a céhek az egyfajta iparosokat foglalták magukba és a saját maguk által készített és a mindenkor uralkodó által jóváhagyott alapszabályok alapján működtek, mely szabályok törvény erejével bírtak, s amely szabályokat nagy gondnal és teljesen pártatlanul alkalmazták úgy a tanoncokkal, segédekkel, mint mesterekkel szemben.

E szabályok rendelkezései alapján az egyes iparágak a művészi tökéletességig fejlődtek, amit legjobban bizonyít az, hogy a transilvaniai iparcikkek messze földön híresek voltak s jelentékeny kivitt értékek el a környező más országokba.

A különböző céhek döntő befolyással bírtak a városok vezetésében, igazgatásában és fegyveres védelmében is.

Ilyen fontos szerepekre tette képessé az akkori iparosságot és vezetőit az a szervezett egyesületi élet, mely vaskapocsnál erősebben tartotta össze és védelmezte az iparosságot.

A céhek rendszerét 1884-ben egy modern, új ipartörvény váltotta fel, mely a megszüntetett céhek helyett az ipartestületi intézményt adta a kisiparosságnak. A törvény alapján sűrű egymásutánban alakultak meg az ipartestületek, melyek a tanonc, segéd és mester viszonylatában első fokú iparhatósági bírósági joggal bírtak.

Az ipartestületek kebelében működő békéltető bizottság — mely az iparhatósági biztos vezetése mellett két mesterből és két segédből állott, jegyzője pedig az ipartestület titkára volt, — működésére jellemző, hogy csaknem kivétel nélkül békés úton intézett el minden ügyet. Például husz évi elnöksé-

Institutul național de credit al meseriașilor de VALERIU ROMAN.

Desvoltarea clasei de mijloc prin întărirea meseriașului român, ca element producător, strângător de avere și just repartizator de bunuri naționale, a întâmpinat în epoca de după război două piedici greu de înălțat. Marea industrie românească, care se desvolta într-un ritm accelerat, ocupă terenul dinaintea micii industrii, incapabilă de a-i suporta concurența. Formidabilă criză a creditului care a sleit mărna micului producător, făcându-i imposibilă procurarea de capital necesar.

Impotriva concurenței industriei mari, statul a venit cu legea cooperăției și a pregătirii profesionale și a exercițiului meseriilor. Aceste legi asigură micului industriaș mari avantagii materiale, care îl pun pe picior de egalitate cu marea industrie. Scutiri de taxe, timbre și impozite, reduceri tarifare pe căile de comunicație publice, avantagii însemnate la furniturile publice, etc., constituie un sprijin important pt. cei care sunt vrednici să izbutească.

Lipsa de credit este chemat să o înălțare Institutul național de credit al meseriașilor înființat cu legea din anul acesta.

Institutul național de credit al meseriașilor

este înființat cu un capital inițial de 300.000.000 lei, subscris de stat. Banca Națională, Creditul industrial, Casa Centrală a Asigurărilor sociale și 5.000.000 lei de două asociații meșteșugărești. Curs de 20 ani, Statul va mai contribui cu câte 50 milioane lei anual iar prin subscripție publică capitalul poate fi urcat la orice sumă. Caracterul special al institutului consistă în două restricțiuni legale ce îi se impun: numai meseriașilor, membri ai Camerelor de muncă, le poate acorda împrumuturi și cu o dobândă de 3 jum. la sută peste scontul Băncii Naționale. Nici o criză în domeniul creditului nu poate provoca majorarea dobânzii, ceea ce este un avantaj de neprețuit. Maximul dobânzii este legal.

Capitalul subscris, lucru foarte precis, nu poate fi suficient pentru a satisface nevoile de credit a oca 200.000 meseriași. Reușita institutului este în funcție de încrederea pe care ar putea-o inspira marilor mase de meseriași ca aceștia să subscrie noi capitaluri, de câte ori i se va cere, să depună toate economiile spre fructificare la institut, considerându-l ca o bancă a lor. E nevoie să ia fînță acel circuit de capital, care alimentează posibilitatea de a satisface cerințele crescânde ale miciei industrii. Astfel s'ar putea face minuni.

Dar e și nevoie de mari realizări. Institutul, în normala lui activitate trebuie să atingă un întreg scop. Să alimenteze cu credit suficient și ieftin clasa meșteșugarilor, realizând astfel

un scop economic, să contribuie la întărirea clasei de mijloc a națiunii, realizând astfel un obiectiv social și să faciliteze elementului rural să îmbrățișeze profesiunile de meseriași și să populeze orașele cu noi elemente sănătoase, realizând astfel un scop național. Toate și trei scopuri sunt convergente, având între ele legătură organică, astfel că se pot realiza cu acțiune unitară.

Pentruca institutul să poată răspunde așteptărilor, legate de înființarea lui, activitatea lui trebuie să se desfășoare în trei direcții.

Să fie o bancă, făcând toate operațiunile oneste bancare pentru a-și augmenta capitalul. În special creditul să-l acorde cu toată precauțiunea pentruca acesta să fie întrebunțat cu maximul de folos din partea debitorilor și ca sumele împrumutate să fie în întregime recuperate. Trebuie să intre în convingerea fiecărui meseriaș că replătirea sumei împrumutate este și o datorie de onoare, neplata constituie o gravă atingere adusă solidarității de clasă. Iar risipa sumei împrumutate constituie un act de zădărniciere a țelului mareț pentru care a luat institutul fînță. Deci ideea de ajutor nu poate fi înțeleasă în sensul pomenei, ci a unui împrumut dat la timp, în condițiuni ușoare dar cu obligațiunea foarte serioasă de a-l restitui în modul cel mai cinstit.

Să fie un institut de îndrumarea profesională. Dacă împrumuturile sunt întrebunțate pt.

gem ideje alatt, a Braşov-brassói ipartestület békéltető bizottságától mindössze 2-3 ügy ment át felsőbb fórumhoz, a járásbíróshoz.

Szövetkezetek, aggmenházak.

Az ipartestületek munkakörének másik része szakmai, gazdasági, szociális térre terjedt ki, melynek rendjén, különösen a testületek második és harmadik évtizedében fejtette ki nagyértékű munkásságát.

szövetkezetek, székházak, aggmenházak, stb. létesítésével.

A szakmai élet különféle dolgait a testületek kebelében alakult és külön ügyrendek alapján működő szakosztályok intézték. Ugy a szakosztályoknak, mint a testületeknek felbecsülhetetlen értéket jelentett a minden nehézségek és korlátozás nélküli önrendelkezési jog.

Az 1884. évi ipartörvény s annak ipartestületi pártatlan rendszere olyan rohamos fejlődést biztosított a Transilvániában lakó mindhárom nemzetiségű lakossághoz tartozó és ipari pályára menő ifjak részére, amire alig van példa a kisipar életében. Jellemzőül elég, ha megemlítem, hogy például Braşov-Brassóban, amíg 1884-ben alig volt egy pár román iparos, három évtized alatt ezeknek száma meghaladta a 250-et. Tehát, a mintegy 50 évig tartó ipartestületi rendszerből az a tanulság vonható le, hogy a bölcs szellemű, széleskörű és teljesen szabadulva 1884. évi ipartörvény egyenesen ráutalt a kisiparosságot, hogy testületekbe, szakosztályokba tömörüljön, melyek keretében szerény hozzájárulásukkal, különféle címeken nagyértékű vagyontöbbleteket, melyek rengeteg könnyű letörlesztésre és nyomor enyhítésére adtak lehetőséget.

Az 1936. április 29-iki új ipartörvény az ipartestületeket megszüntette, anélkül, hogy helyette hasonló, más szervezet adott volna és a testületek öt évtizeden át összegyűjtött vagyont átadta a pár évvel korábban létesített munkakamarák kisipari osztályának.

Új szervek, új gondok.

E törvényes rendelkezéssel a transilváni kisiparosság elvesztette sokszázéves szakmai szerveit, minek folytán az azóta eltelt másfél éves átmeneti idő alatt is, igen gyakran érezte a régi bevált szervek hiányát. Ugyanis, a munkakamarák a kisiparosok régi szakmai szerveinek pótlására képtelenek és pedig az alábbi okok miatt:

1. Mert a munkakamarák csaknem kizárólag állami jellegű hivataloknak tekinthetők, melyek ennél fogva a kisiparosok sokféle ügyes-bajos dolgaiban nem járhatnak el.

2. Mert a munkakamarák hatásköre 5-6 megyére és 30-40.000 tagra terjed ki, melyeknek 50-60 tagból álló igazgató-választmánya évi 2-3 és egy-egy félhónapig tartó ülésen még csak megközelítő módon sem foglalkozhatik a kisiparosság százféle problémáival.

anumite experimentări, sfârşite prin faliment, efectul lor în loc să fie constructiv va fi păgubit pentru toate interesele, încadrate în fiinţa acestui institut. Astfel institutul cu ajutorul datelor statistice, pe cari neapărat va trebui să le aibă la dispoziţie, ar putea da indicaţii, mai ales meseriaşilor începători, asupra condiţiunilor optime ale exercitării profesiunii lor. Individul izolat nu poate să aprecieze locul şi condiţiunile tehnice ale profesiunii, după criterii obiective. De multe ori interese streine de meserie îl determină să-şi aleagă locul aşezării, care e de o importanţă covârşitoare, atât din punct de vedere al debutului cât şi al concurenţei. Sugestiile primite pot fi de mare folos.

Să fie o casă de pensiuni pentru meseriaşi. Problema incapacităţii de muncă, pentru meseriaşi, este foarte greu de soluţionat. Până acum nu s'a găsit alt sistem sănătos decât acela, al constituirii rentelor, pe bază de mici economii, făcute într-un timp mai îndelungat. Este o ramură de activitate foarte complicată, combinarea ei cu operaţiunile de credit este foarte delicată. De aceea, sub acest aspect, azi nu putem vorbi decât ca despre un vis frumos, care însă într-o bună zi are să se realizeze. În orice caz, meseriaşul român, harnic şi cruţător, merită ca să-şi fie existenţa asigurată din toate punctele de vedere.

Astfel conceput Institutul National de Credit al Meseriaşilor, dacă conducătorii lui vor fi oameni vrednici, va fi de mare folos naţional.

Ugyanez a helyzet a 4 tagból álló és átlag hetenként ülésző igazgató-tanácsnál is, mely legfeljebb fokon a kamarák munkakörének 80-90 százalékát kell ellássa. És e helyzetben kismértékben változtat az a tény, hogy az egyes megyei székhelyeken a kamaráknak fiókjai vannak, egy három tagú vezetőséggel.

Ha mindezekhez hozzávesszük azt, hogy a kamarák központjánál mintegy 10, a fiókoknál pedig 1-1 tisztviselő áll a vezetőség rendelkezésére, vajon csak megközelítőleg is elvégezheti-e a fenti vezetőség és tisztviselők, számszerint mintegy 75-en azt a munkát, amit eddig (a Braşov-brassói munkakamarát véve alapul), 5 megye 19 főszolgabírói hivatala legalább 36, 8 város 1. foku iparhatósága, (városi tanács iparügyszálya) legalább 20 és 9 ipartestület legalább 25 tisztviselővel és a 9 ipartestületnél legalább 200 vezetőségi és előjárósági, a 80 ipari szakosztálynál pedig legalább 800 vezető-

Külön kézműveskamara az iparosság régi vágya

Fenti súlyos és megdönthetetlen érvek miatt a kisiparosság békés törekvése az, hogy

a kamarákból kiválva, különálló kisiparos kamarákat kapjon.

Természetesen, amíg ez bekövetkezik, a kisiparosság teljes jóakarattal vesz részt a munkakamarák munkálataiban.

A munkakamarákkal kapcsolatosan fentebb elmondottak is élenként igazolják, hogy a kisiparosságnak feltétlenül szüksége van olyan szervezetre, melyhez a munkakamarák hivatásuk teljes értékű betöltése érdekében, bármikor fordulhatnak.

A kisiparosság már az 1936. április 29-iki új ipartörvény parlamenti megszavazása után, mikor látta, hogy eddigi önrendelkezési joggal bíró szervét, az ipartestületeket és azok szakosztályait elvesztette, különféle módon azonnal kifejezést adott ama kívánságának, hogy

az iparosság vezetői tegyenek meg minden intézkedést arra, hogy a megszüntetett szervek helyébe valamilyen más hasonló szervezet létesítsenek.

En például, egyfelől a Braşov-brassói ipartestület által 1936. március 31-én tartott utolsó közgyűlésének határozata alapján, másfelől számos volt ipartestületi vezetőség írásbeli megkeresése alapján kaptam megbízást, illetve felhívást az iparosság megszervezésére. Továbbá, mert az összes iparosokat magába foglaló közös és teljes önrendelkezési joggal bíró iparosszervez, az ipartestületek megszűnésével a transilváni román, német és zsidó kisiparosság az egész vonalon erőteljes nemzeti alapon álló szervezkedést kezdett, illetve meglévő ilyen szerveinek a teljes kiépítéséhez fogott, az Országos Magyar Párt központi vezetőségét is mind sürűbben keresték meg a kisebbségi magyar kisiparosok nemzeti alapon való megszervezésével kapcsolatosan is. Végül, többféle megmozdulás történt annak érdekében is, hogy a szerv nélkül maradt transilváni kisiparosság vonuljon be valamelyik ókírály-ságheli kisiparos szervbe, illetve ezeknek Transilvániában alakított fiókjába.

Vagyis három irányba indultak meg a tájékozott intézkedések azok részéről, kiknek az iparosság megszervezésére megbízásuk volt, avagy e kérdéssel foglalkozni kívántak.

Milyen formában a legelőszzerűbb a kisiparosság megszervezése?

Tekintettel arra, hogy nekem, egyfelől a Braşov-brassói összes iparosságtól közgyűlési határozat szerint, azonkívül Transilvániá legkülönbözőbb részeiből átiratok alapján, végül az O. M. P. központi elnökségétől voltak és vannak megbízásaim a kisiparosság megszervezésére, teljes mértékben átérzve ama súlyos felelősséget, hogy évszázadok óta fennállott iparos intézményeink helyébe kell a mai viszonyoknak mindenben megfelelő új iparos intézményt,

Döntés a szindikátusi rendszer mellett

E nagybizottság, a korábbi ipartestületi elnökségi, előjárósági, stb. minőségében hozott határozatokat újból megerősítette, közöttük tehát azt a határozatot is, mellyel a volt ipartestület teljes előjárósága, kiegészítve a 23 szakosztály elnökeivel, il-

segi és választmányi, vagyis 18 1. foku iparhatóság 81 tisztviselővel és mintegy 1000 vezetőségi taggal végzett?

3. Továbbá, mert a munkakamaráknál a kisiparosok egy tömegben vannak, anélkül, hogy szakmai osztályok lennének, minek folytán a különböző és szakmai kérdésekre vonatkozó megkereséseket, leiratokat a kamarák a legjobb akaratuk mellett sem tudják gyorsan és kimerítő módon elintézni, mivel nem támaszkodhatnak olyan szervezetre, melynél részletesen ismerik az egyes megkeresés, leirat szakmai elgondolását.

4. Végül, mert e munkakamarákban a kisiparosság, a munkásokkal, kereskedelmi és magánalkalmazottakkal szemben jelentékenyen kisebb számot tesz ki és így ennek arányában kevés, mintegy 25 százalékos arányú vezetőségi tagot adhat, kik csak alárendelt szerepet tölthetnek be, minden olyan kérdésben, ahol a kisiparosság érdekei különböznek a más két osztályban képviselt tagok érdekeitől.

vagy intézményeket létesíteni, a legteljesebb körültekintéssel, minden meglévő és kialakuló helyzet kellemes mérlegelésével és az összes arra illetékes tényezők meghallgatásával fogtam hozzá a szervező munkálathoz.

Mindenekelőtt azt kellett eldönteni, hogy milyen formában a legelőszzerűbb a kisiparosság megszervezése. Közösen, a más nemzetiségű iparos társainkkal, vagy külön kisebbségi alapon.

Számtalan gyűléses, levelezés, tanácskozás után kimondottuk, hogy a transilváni kisiparosság részére egyfelől olyan közös szervezet kell létesíteni, melynek keretében tovább élheti a sok évszázadra visszanyúló egyesületi életét és közös erővel védekezheti az általános jellegű kisipari érdekeket.

Ugyanakkor pedig kimondtuk azt is, hogy feltétlenül szükséges külön nemzetiségi alapon is elindítani a szervező munkát; annál is inkább, mert a fentemlített közös szervben, a békés együttműködés érdekében mellőzendő minden olyan kérdés tárgyalása, mely nemzeti vagy nemzetiségi vonatkozású.

A kisiparosság fenti kettős módon való megszervezése tervezetét részletesen ismerttettem pártunk vezetőségével is, ahol beható tanácskozások után elgondolásaimat helyesnek találták és egyben megbíztak azzal, hogy a kisebbségi magyar kisiparosok különálló megszervezésére tegyem meg a szükséges lépéseket.

Válasz után . . .

Ezek után állandóan tovább folytatva a kérdés mindkét részét, azt kellett eldöntenünk, hogy a közös iparos szervezet milyen formában létesítsük. E kérdésben háromféle lehetőség állott rendelkezésünkre. Éspedig:

1. Az 1884. évi ipartörvény alapján álló ipartársulati rendszer, melyet az új ipartörvény is meghagyott.

2. Az 1921. évi törvény alapján létesített Kisiparosok Országos Szövetsége rendszere.

3. Az 1921, 1924 és 1927. évi törvények alapján létesíthető szindikátusi rendszer.

Hogy a fenti három forma közül a legalkalmasabb legyen kiválasztható, továbbá, hogy a kiválasztott forma gyakorlati megvalósítására megfelelő szerv álljon rendelkezésre, a felszámolás alatt állott Braşov-brassói ipartestület 65 tagú előjárósága kiegészítve a volt testület kebelében levő 23 ipari szakosztály elnökeivel, illetve azok helyetteseivel, 1937. január hó 5-én tartott utolsó zárógyűlésén kimondta, hogy a volt testület teljes elnöksége, előjárósága, ellenőrző bizottsága és tisztviselői kara, kiegészítve a 23 szakosztály elnökeivel, általuk egy nagy szervező bizottsággá, melynek elnöksége ugyanaz, mint a volt testület elnöksége.

Eszerint a szervező nagybizottság 87 magyar, 15 román, 34 zsidó összesen 87 tagból áll és ezek közül kerül ki a 7 magyar, 5 román, 4 zsidó, összesen 16 tagból álló elnökség és tisztviselőkar is.

letve azok helyetteseivel, azaz összesen 87 vezetőségi tag,

a kisiparosság megszervezésére a szindikátusi rendszer mellett döntött.

Továbbá, a nagybizottság teljes felhatalmazást

adott a bizottság elnökségének, a kisiparosoknak szindikátusba való megszervezésére vonatkozó összes munkálatokra, valamint kimondta azt is, hogy a volt ipartestület hivatali helyiségét továbbra is fenn tartja, a volt tisztviselők nagyobb részét eddigi javadalmazásuk mellett alkalmazza, hogy a kisiparosságnak ügyesbajos dolgaival továbbra is legyen hová forduljon. Ezen utóbbi intézkedésével a nagybizottság azt akarta elérni, hogy ne szakadjon meg az a munka, melyet a felszámolás alatt álló ipartestület vezetősége és hivatala, a testületek feloszlása után háromnegyed éven át, a Braşov-brassói iparosok áldozatkészsége alapján önként vállalt és végzett s melynek rendjén mintegy 2500 esetben nyújtott kisebb-nagyobb értékű támogatást az egyes iparosoknak, ipari intézményeknek, munkakamaráknak, stb. és készített több fontos szakaszerű beadványt, melyek közül egyeseket részben, vagy egészben elfogadtak a különböző felsőbb hatóságok, mi által az iparosság nagyértékű, általános jellegű előnyökhöz jutott, avagy támogatást nyert.

Beszélő példa.

Példának megemlítem, hogy amikor az új ipartörvény alapján elrendelték az iparigazolványok és munkakönyvek becserélését és ezt tíz különféle okmányhoz kötötték, egy nagyterjedelmű és az adatok egész halmazát tartalmazó beadványt készítettem, melyben rámutattam, hogy feleslegesen és részben jogtalanul kéri a sok okmány melléklését, melyeknek

igen mérsékelt költség-díja az egész ország területén 760 millió leibe kerülne az iparosságnak és munkásságnak. Ezen beadványomra a munkaügyi minisztérium 86,355 szám alatt 1936. október 31-én válaszolt és közölte velem, hogy javaslatomnak nagyobb részét elfogadta és jelentékeny könnyítéseket eszközölt az ipari okmányok becserélésénél.

Ezerről a munkaügyi felügyelőségeket és munkakamarákat 78,835 szám alatt, 1936. október 15-én körrendeletben értesítették. Egyben a nyolc oldalra terjedő körrendelet egy példányát címre is megküldötték.

A nagybizottság felhatalmazása alapján a bizottság elnöksége több ülésen tárgyalta a szervezkedés megszervezésének kérdését s javaslatomra kimondta, hogy az egyes szakosztályok idevonatkozó határozatán túl célszerű külön is megkérdezni az egyes iparosokat, hogy hajlandók-e szindikátusba tömörülni és vállalják-e megalakításukkal és fenn tartásukkal járó költségeket?

A bizottság elnöksége eme határozata alapján egy 38 nyomtatott oldalra terjedő, három nyelvű tájékoztató füzetet szerkesztettem, 2000 példányban kinyomattam és megküldtem Braşov-Brassó város minden kisiparosának, az összes volt ipartestületek elnökségeinek, az összes munkakamaráknak, valamint a helyi és központi főhatóságoknak.

E füzetben évszázadokra visszamenőleg bemutattam a kisiparosok szervezeti életét, azok előnyeit, továbbá a mai sivár és szétzúllásra hajló helyzetet, valamint a szervezkedés szükségességét, annak az általunk helyesnek tartott formáját és részletes jövő munkatervét, az ezekkel járó jogokat és előnyöket, valamint kötelezettségeket.

Továbbá, e füzetben felhívást intéztem a kisiparosokhoz, kérve, hogy a füzetet tanulmányozzák át részrehajlás nélkül s ha egyetértenek a füzet tartalmával, ha részt akarnak venni a szindikátusok megszervezésében, azok jövő munkájában s ha vállalják az ezekkel járó aránylagos és a füzetben táblázatosan kimutatott terheket, akkor a füzet hátlapján lévő nyilatkozatot annak megfelelően töltsék ki és aláírva, a kitűzött határidőig küldjék vissza a szervező bizottság irodájába.

Hatszáz Braşov-brassói iparos csatlakozása...

A kitűzött határidőig mintegy 600 Braşov-brassói kisiparos küldte be a hozzájárulási nyilatkozatot, kik 45 különböző iparágba oszlanak meg és akik 1937. végéig irodai költségekre és szervezkedési kiadásokra összesen 85.000 leit ajánlottak fel. Mivel a jelentkezők számát a szindikátusok megalakítására, fenntartására elégségesnek tartjuk, a közeli hetekben Braşov-Brassó város és megye részére megalakítjuk a szindikátusokat.

Az említett füzetben részletesen közölt tervezet szerint olyan egységes alapszabályt készítek, mely bármely városban, vagy helységben, bármely szakma részéről alapul vehető és úgy a szabályzatot, mint a szindikátusok alakításával kapcsolatos összes irato-

kat román, magyar és német nyelven sokszorosítjuk és megküldjük Transilvania mindazon városaiba és helységeibe, ahol a kisiparosok száma legalább az ötvenet eléri.

Mi így egyelőre Braşov-Brassóban akarjuk a kisiparosságot egy minden tekintetben jól és eredményesen működő új, de a régiékhöz hasonló szervezetbe tömöríteni s érdekeik védelmére tovább fenn akarjuk tartani a nagy eredménnyel működő, három nyelvű irodát és hozzáértő tisztviselőit, hogy a Braşov-brassói kisiparosság, helyesebben mondva a szindikátusok tagjai érdekeik védelmét bármikor igénybe vehessék.

Minden megyében alakuljanak meg a szindikátusok.

Azonban, ha a transilvániai kisiparosság e kérdésben azonosítja magát velünk, úgy szívesen nyújtunk segédkezet hasonló megszervezéshez. Ennek rendjén célunk az, hogy

lehetőleg minden megyében alakuljanak meg a szindikátusok a miénkhez hasonló irodákkal s azután ezeket az ország egész szövetségbe tömörítve, elismert és számbavett összekötő kapcsolatok legyenek az egyes kisiparosok intézményei, valamint a különböző hatóságok között,

melynek rendjén számokban ki sem fejezhető eredmények érhetők el úgy a kisiparosok és intézményeik, mint az állam részére.

Hogy elgondolásaink helyesek, azt a nagyszámu kisiparosok hozzájárulásán kívül igazolja

Nem akarunk elválni más nemzetiségű iparostársainktól

Bölcsen és előre látással igyekezzünk elkerülni azokat az akadályokat, melyeket a türelmetlenség gördít utunkba és igyekezzünk templomokat építeni a közös megértés számára, mert úgy érezzük, hogy magunkon kívül, ezzel tartozunk a közös édesanyjának, a szent transilvániai földnek is.

Azonkívül pedig szent meggyőződésünk, hogy eljön az az idő, mikor ezen a mi drága szülőföldünkön az igazi emberi jó tulajdonságok egyforma értékkel jutalmaztatnak. Ezért nem akarunk elválni más nemzetiségű iparos társainktól, akikkel különben a mindennapi élet ezer szála fűz össze és készlet közös munkára.

2. Továbbá, mert súlyt helyeztem arra, hogy a transilvániai magyar kisiparosok legértékesebb képviselői, kik e nagygyűlésen jelen vannak, részletes és tárgyilagos megvilágítást kapjanak eme őket első helyen érdeklő kérdésben.

Válasz egy támadásra

Az Oradea-nagyvárad Kisiparos Liga fiókvezetősége felhívással fordult egyes városok iparosaihoz és lapszerkesztőségekhez, melyben az ország keleti szélén levő gala Kisiparos Ligát ajánlja a kisiparosok központi szervéül. Egyik ilyen felhívásukban szösz szerint a következőket írják:

„Transilvániában a kisiparosság szervezkedésével kapcsolatosan két áramlat harcol. Az egyik a Kisiparos Liga, a másik egy aktív politikus, Szabó Béni magyarpárti képviselő neve alatt folytatja agitációs munkáját.”

Majd azt mondja, hogy annyi indok szolgál az ő igazuk mellett, hogy

a másik akciót, a transilvániai kisiparossággal szemben felhasznált politikai manőverezésnek kénytelen tekinteni.

A hozzám véleményezés végett beküldött kéziratral kapcsolatosan közöltem az illető lapkiadó-barátommal, hogy mivel sem a gala Kisiparos Ligát, sem annak fiókjait, célkitűzéseit, sem központi, vagy vidéki vezetőit nem ismerem, ennél fogva a beküldött levél közzétételére vonatkozólag semmiféle véleményt nem mondhatok.

Itt azonban, ahol azok előtt tartok előadást éppen a kisiparosok megszervezéséről, akikkel egy negyed évszázad alatt több-kevesebb eredménnyel, minden ellenérték nélkül, annyi fizikai és anyagi áldozattal járó munkát végeztünk, kötelességemnek tartom, a cikkíró Oradea-nagyvárad iparos társam, avagy társaim méltatlan gyamasítását a legerélyesebben visszautasítani. Éspedig,

ha a cikkíró a „politikai manőverezés” kitétele

a munkaügyi minisztérium címre küldött 67045 számú 1937. augusztus 18-án kelt leirata, melyben a beindított szervezkedést helyesnek találja s ahhoz kész erkölcsi támogatást nyújtani.

Hasonló jellegű átiratot kaptam a Braşov-brassói munkakamarától is.

Ugyanis, mint már említettem, a tájékoztató füzetet megfelelő átirat kíséretében megküldtem Tatarescu miniszterelnök úrtól lefelé minden velünk kapcsolatban lévő minisztériumnak és más hatóságnak, hogy ezek részéről is ismert legyen az a nemes cél, melynek rendjén egyforma mértékkel akarunk szolgálatot tenni a kisiparosság, mint az ország részére.

Azt kérdezhetnék, hogy a kisiparosság megszervezésének e formájával miért foglalkoztam itt olyan részletesen? Tisztelettel bejelentem, hogy igen fontos hármass célból tettem ezt:

1. Mert szükségesnek tartottam éppen az ügy igazi érdekében rámutatni arra, hogy mi kisiparosok, kiknél az állandó érintkezés rendjén talán erősebb lánggal ég az a magas sztosz transilvániai szellem, mely az itt élő népeknek sok évszázados egymásravaltságból merítette halhatatlanságát s melyre nálunknál hatalmasabb népek is joggal büszkék lehetnének.

az egymásra utalt közös sors jegyében akarunk olyan intézményt létesíteni, amelynek e földön mindig is voltak és amelyek létesítését nem törvények és nem rendeletek, hanem a szív és a mindenedet átfogó Ardeal-erdélyi szellem diktálja,

3. Végül, mert itt, e helyen akartam először válaszolni egy méltatlan támadásra, mely egy újság részére készített cikk keretében jelent meg, mely cikket az illető kiadó-barátom, az illető beküldők értesítése mellett, véleményezés céljából címre elküldött s amely támadással kapcsolatosan azt a Magyar Pártot is megtámadottnak vélem, mely egyedül legfőbb szervünk s mint ilyen, minden alapvető támadással szemben kötelességünk megvédelmezni.

Ugyanis, a szerv nélkül maradt transilvániai kisiparosság megszervezésével több meglevő iparos szerv és vezetésre kész iparos kezdett foglalkozni. Ezek közé tartozik a részemről eddig teljesen ismeretlen, Galaţon székelő Kisiparos Liga nevű szerv, mely Oradea-Nagyváradon fiókot létesített s e fiók folytatja tovább fiók-szervezését. Jelentéseik szerint, addig Bihar-Biharmegye egyes helységeiben alapítottak is fiókokat.

alatt a Magyar Pártot is kapcsolatba hozza, úgy e kitétel visszautasítását elsősorban a Magyar Párt nevében teszem meg, mert e párt, mint magyarságunk legfőbb szerve, nem szokott a megtévesztések eszközeihez folyamodni.

Ha pedig a cikkíró engem tisztel meg a megtévesztés vádjával, úgy kérem, vegye tudomásul, amit különben igen jól tudhat, hogy

én elsősorban a műhelyasztal mellett, néhány segédemmel és tanulómmal, valamint családtagjaimmal, kemény munkát végző aktív kisiparos vagyok, aki 25 éven át a legkülönbözőbb tisztségek birtokában, megkülönböztetés és minden ellenérték nélkül szolgáltam embertársaimat, köztük elsősorban kisiparos társaimat. Emellett negyed százados, minden képzelgetet felülmúló önzetlen munkásságom rendjén, a végtelenségig vitt becsületes munkával és tökéletes szakértelemmel szerzett tekintélyes vagyonomat adtam áldozatul.

Különböző tisztségeimet mindig egyhangú megbízások során kaptam s azok makulátlan betöltését történelmi hivatásnak tekintettem és minden ténykedésemet a legteljesebb nyíltszínűség jellemezte.

Ötmillió vagyonnal rendelkező segélyező egyesület.

Az iparosság fenti módon való megszervezésével kapcsolatosan nekem önző magáncéljaim nincsenek. En több ezer kisiparos gyűlésein hozott határozatok alapján indítottam el azt a megszervező munkát, melyet 25 évi tapasztalatok alapján, s az adott viszonyok között a legcélszerűbbnek találtam. Felfogá-

somat senkire rá nem erőszakolom, semmiféle agitációs munkát nem fejték ki, semmiféle „áramlattal” nem harcolok, hanem békés uton és bevált módszerekkel folytatom azt a munkát, melynek során ez előtt 20 évvel, mint az akkor új ipartestületi elnök leszereltem a Braşov-brassói iparosság között végzetes jelleggel dúló nemzetiségi harcokat, közös munkára hívtam és tanítottam a három nemzetiségű 1600 kisiparost, melynek egyik eredménye egy

teljesen független, 5 millió lei tiszta vagyonnal rendelkező segélyző egyesület, mely eddig mintegy 1 millió lei segélyt osztott ki tagjainak.

Ezzel a magam részéről a kérdést lezártam tekintem, mivel nem szoktam olyanokkal vitatkozni, kik kitűzött céljaikat csak a mások alaptalan bántalmazása révén vélik elérhetőnek.

Mielőtt áttérnék a kisebbségi magyar kisiparosság külön nemzetiségi alapon való megszervezése kérdésére, szükségesnek tartom röviden megindokolni, hogy az összkisiparosság megszervezésére

miért választottuk a szindikátusi rendszer és miért mellőztük a már említett másik két lehetőséget?

Ennek rövid, tárgyilagos indoklása főképp azért szükséges, hogy a kisiparosság ismerje a tényeket s azok szerint határozhasson. Különös tekintettel arra, mivel az eddig elmondottak szerint is különféle

agitációk indultak az iparosság megszervezésével kapcsolatosan.

A szindikátusi rendszert kellett választanunk, mivel ebben az egyfajta, vagy rokon-iparágak képviselői foglalnak helyet és közös erővel öröközhetnek a szakmai érdekek felett, miáltal automatikusan védelmet nyernek az egyes tagok érdekei is.

Ezt a formát kellett választanunk azért is, mert az 1921. május 26-iki szindikátusi törvény és az ezt módosító 1924. évi február 6-iki és az 1927. április 22-iki jogiszemélyiségekről szóló törvény, egyszerű eljárás mellett nyújt lehetőséget ilyen szindikátusok létesítésére, még kisebb lakási helyeken is.

Nem kerülhetne el figyelmünket az sem, hogy

egyedül nyugati ipari államok ipartörvényeik módosításánál jelentékeny részben visszatértek a szakmai szervekhez, sőt Ausztriában teljesen visszatértek a cég-rendszerhez, melyet évtizedes megfigyelések alapján a legalkalmasabbnak találtak, egyfelől a kisipar fejlődésére, másfelől a kisiparosságnak erős és egészséges középosztály-lá váló fejlesztésére.

Ezért kellett elejteni az új ipartörvény által meghagyott 1884. évi törvény által létesíthető ipartársulati rendszert, mivel annak rendelkezései sok tekintetben elavultak s ilyen ipartársulatok létesítése csak hosszadalmas módon történhetik.

Békés kapcsolat a többi iparosszervekkel

Az 1921. évi külön törvény alapján létesített Kisiparosok Országos Szövetségébe, vagy más meglévő iparos szervbe, illetve azok fiókjaihoz való belépést azért mellőztük, mert

ezek a különböző iparosokat vegyesen foglalják magukba s ennél fogva az egyes szakmák részére nem fejthetik ki azt a tevékenységet, melyre szükség van.

Továbbá, mert ezek a szervek, melyekből több van, illetve ezek fiókjai, az ország kisiparosainak csak bizonyos töredékét foglalják magukba, közöttük egyenes kapcsolat nincs, sőt a legtöbb harcban áll egymással. Ezért tartottuk célszerűnek

különálló szervet létesíteni, mely azonban elgondolásunk szerint békés kapcsolatot igyekszik teremteni az összes számbajöhető más iparos szervezetekkel s az általános jellegű kérdésekben közösen óhajt eljárni.

Előadásom második részéhez érkeztem, melynek során a kisebbségi magyar kisiparosok nemzetiségi alapon való megszervezésével foglalkozom. E kérdéssel annál is inkább kell foglalkoznunk, mivel az összes más nemzetiségű kisiparosok előrehaladott formában foglalkoznak e kérdéssel, amire előadásom első részében már rá is mutattam.

Nálunk e kérdéssel pártunk elnöksége és parlamenti csoportja két ülésen foglalkozott s elfogadta az idevonatkozó azon előterjesztésem, hogy pártunk szervezeti szabályzatának 20-ik szakasza módosítása rendjén, a magyar kisiparosság a párt keretében, ipari szakosztályokba szerveztessék meg s mint szintén említettem, megbízott az elnökség a szükséges munkálatok megtételével.

Beható tanulmányozás és a kialakulható eshetőségek mérlegelése rendjén megállapítottam, hogy mivel a Magyar Párt, mint politikai alakulat, nem bír jogiszemélyiséggel, ennél fogva a magyar kisiparosságnak a párt keretében való megszervezése az eddigi terveink szerint nem célszerű. Ugyanis, a magyar kisiparosság nemzeti alapon való megszervezése során olyan szerv létesítendő, mely a különböző ipari, gazdasági, szociális, közművelődési, stb. intézmények egész sorozatát kell és fogja megalakítani. Egy ilyen szerv sorsa azonban semmiképp sem köthető egy olyan meglévő szervünkhöz, tehát a Magyar Párthoz sem, mely jogiszemélyiséggel nem bír s így annak működése, felfüggesztése vagy teljes megszüntetése könnyű szerrel eszközölhető s ilyen esetben teljesen bizonytalanná válhatik az időközben létesített közhasznú intézmények működése, fennmaradása, sőt az azok keretében összpontosított értekek sorsa is.

Kettős irányú szervezkedés.

Eppen ezért, a magyar kisiparosok nemzeti alapon való megszervezése tervezetét módosítás alá kellett, hogy vegyem, s a magam részéről úgy döntöttem, hogy a kérdést kétfelé osztva oldjuk meg.

Első lépés:

létesítsünk először egy jogiszemélyiséggel bíró központi kisiparos szervet, fiókrendszerrel és olyan alapszabállyal, melynek rendelkezései kiterjednek minden elképzelhető ipari, gazdasági, szociális, közművelődési, stb. kérdéseinkre s ennek alapján indítsuk el a különböző intézmények létesítését, melyek hivatva lesznek a magyar kisiparosságnak mai kétségbeesett helyzetében támogatást nyújtani s ezáltal fennmaradásukat biztosítani.

Másodszor pedig, az O. M. P. keretében mindenütt megalakítandó a kisipari szakosztály, melyekben a magyar kisiparosság népkisebbségi és politikai érdekeinek védelme és célkitűzései kerülnek megvalósításra, azonkívül pedig útmutatást, tanácsot nyernének minden olyan kérdésben, mely a magyar kisiparosság fontos szerepének betöltését elősegítheti.

A magyar kisiparosoknak nemzetiségi alapon való megszervezése első részét, illetve első formáját úgy értem, hogy az említett jogi személyiségű ipartársulat, vagy aminek nevezni fogjuk, rendes központi hivatalt állít fel, vezetői a beszerzési munkálatokat, felállítja a fiókjait minden megye-székhelyre.

A kisebbségi magyar kisiparosság sorsa

Előadásom befejező részéhez érve, hangsúlyoznom kell, hogy

a kisebbségi magyar kisiparosság sorsa, sem népkisebbségi, sem állami szempontból nem lehet közömbös sem a kisebbségi magyarságra, sem az államra nézve.

A kisebbségi lakosság gyermekei életpálya választásánál ma már a kisipari pálya a még leginkább számbajöhető terület. Ma még az a foglalkozási ág nyújt elhelyezkedési lehetőséget a más társadalmi osztályok emberfeleslegének.

Az állam képviselői pedig nem szabad, hogy elfelejtsék, hogy

az állam erősödését, hatalmasodását nem olcsó jelszavakkal, hanem az államot alkotó és szorgalmas munkájuk után teherbíró polgárok áldozatkészsége során lehet elérni.

Támogatást érdemel a kisebbségi kisiparos.

Nem szabad elfelejtsék, hogy a kisebbségi magyar kisiparosság kezdet óta, százalékos arányban, a legelőszörban lévő teherhordozó polgár, az összes polgári erények teljes felszerelésével s mint ilyen, magasabbrendű szempontból támogatást is érdemel.

Szavaimat még egyszer a kisebbségi magyar lakosság felé irányítom és tájékoztatására rámutatok a magyar kisiparosság mai helyzetére.

A magyar kisiparosság eddig önmagából állta azt a harcot, hordozta azokat a terheket, melyet a főhatalomváltozás sokféle formában kényszerített

lyen, vagy más ipari géppontban, a fiókok segítségével elkészíti a magyar kisebbségi kisiparosok, segédek, tanoncok statisztikáját s ennek figyelembevétele mellett indítja be a minden kérdésre kiterjedő munkálatait.

Ugy a központnál, mint a fiókoknál az írodák rendes, hozzáértő tisztviselőket kell alkalmazzanak, mivel az ide befutó és minden magyar kisiparos kérdést felölölő ügyek, tiszteletbeli tisztségek útján nem intézhetők.

Sem a magyar kisiparosok ily módon való megszervezésének részleteivel, sem a létesítendő szerv technikai berendezésével és munkaprogramjával, egyfelől időnyerés, másfelől célszerűségi okokból, részletesen nem foglalkozom, annál is inkább, mert e kérdésben a gyakorlati keresztülvitelre a határozatot annakidején egy, az e célra összehívandó és arra illetékes egyénből álló nagybizottság kell meghozza.

Kisipari szakosztály létesítése.

Ami a magyar kisiparosok nemzetiségi alapon való megszervezése második részét, a párt keretében lévő kisiparos szakosztály megszervezését illeti, a párt szervezeti szabályzata alapján azt könnyű szerrel meg lehet csinálni. Ehhez, a nagygyűlés jóváhagyó határozata után azonnal hozzá kell kezdeni, főképp azért, hogy

lehetőleg véget vessünk azon különféle agitációknak, melyeket a magyar kisiparosság között, a magyar kisebbségi érdekektől távolállók üzenek.

Nem lehet sürgősebb feladatunk, mint az, hogy a magyar iparosság arra rászoruló része népkisebbségi érdekeinek ártó jelszavak felett, tudjon bírálatot tenni s ne essék gondolkodás nélkül azok áldozatává.

Az öntudatra és kötelességteljesítésre nevelés szükségessége fennáll magyar iparos társadalmunk azon, főleg tehetősebb rétegére is, mely pontos számontartásunk szerint, vagy teljesen elzárkózik vagy nevetséges anyagi áldozatot hoz kisebbségi ügyeink oltárára.

A kellő öntudat kifejlesztését olyan nagyfontosságúnak tartom, hogy ha kell, egyesekkel és csoportokkal szemben, a kisebbségi népközösségünkben való kizárás eszközt is igénybe kell venni.

Kisebbségi magyar népünk vezetői bünt követnek el, ha büntetlenül hagyják azokat, kik bármi okból, bármiféle olyan kalandban vesznek részt, mi által kisebbségi magyar népünk érdekeinek ártanak. Ugyanez vonatkozik mindazon testvéreinkre, kik vagyoni biztonságuk fellegrárából közömbösen nézik, hogy anyagiakban szegényebb, de öntudatban gazdagabb testvéreik miképp hullnak el az anyagi áldozathozatal csataterén.

E harcok során, különösen anyagi téren mérhetetlen veszteségek érték s elérkezett ama utolsó órához, mikor sorsában feltétlenül változás kell, hogy beálljon, különben 1—2 évtizeden belül teljesen megszűnik kisiparos tényezőnek lenni. Tekintsünk kutató szemmel a jövőbe s nézzük meg, hogy fog alakulni a transilvániai kisiparosság helyzete.

A többségi román iparosság rohanó lépésekkel fog haladni a fejlődés útján. Törvények ereje, az államhatalom minden ténykedése a többségi összlakosság bámulatos támogatott készsége a haladásban szárnyakat ad a román iparosok oldalára.

A német iparosság, a még mindig élen álló vagyoni helyzete, főképp az egész német nép fanatikus támogató készségével, belátható időn belül egyenrangú versenytársa tud lenni a román iparosnak.

A zsidó iparosság fennmaradását és fejlődését a zsidó lakosság összetartásán kívül biztosítja az a

UJ KELET

Románia egyetlen
zsidó napilapja

Kérjen mulatványszámot

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

szerpkör is, melyet a zsidóság a világgazdasági helyzetben betölt.

A magyar iparosság a jövő versenyfutásában végzetesen lemarad, ha a kisebbségi — köztük természetesen az iparosság is, — a mai tétovázó, rendszertelen, végzetesen széteső, egymástól távolálló életmódot folytatja.

E vigasztalan és könnyen bekövetkező jövő gondolkodóba kell ejtsen és parancsolólag készítessen arra, hogy mindent megtegyünk a kisebbségi magyar kisipar és kisiparosság fennmaradása érdekében.

A jövő részletes munkaterve

E terveinkkel pedig nem kívánunk mást elérni, mint azt hogy ezen az ősi szent földön, többi néptestvéreinkkel egyenlő sorban, becsületes munkával kereshessük meg mindennapi kenyerünket és gyermekeinket megmentsük a szolgai sorba jutástól.

E becsületes célokat feltétlenül elérhetjük, ha népünk minden tagja összefog.

A határozati javaslat

Ezek után előadásom végére érve, tisztelettel térem a szakosztályi gyűlést, szíveskedjen elfogadni és az O. M. P. szeptember 4-i nagygyűlésének elfogadásra ajánlani a következő határozati javaslatomat:

Az Országos Magyar Párt által 1937. szeptember 4-én, Sf. Gheorghe-Sepsiszentgyörgyön tartott nagygyűlés kimondja, hogy sürgősen szükségesnek tartja a romániai magyar kisiparosok minden irányban való megszervezését.

1. E célból helyesnek találja, ha a magyar kisiparosság a szakmai érdekek védelmére és fejlesztésére, közös szövetet létesít más nemzeti-szerű iparostársaival.

2. Továbbá, szükségesnek tartja, hogy a romániai magyar kisiparosok gazdasági, szociális, társadalmi érdekeik elősegítése és védelme céljából, „Romániai Magyar Kisiparosok Egyesülete”, vagy valamely más megfelelő cím alatt, egységes országos jellegű szerv keretében tömörüljenek.

3. Végül szükségesnek tartja, hogy a romániai magyar kisiparosok politikai és népkisebbségi céljaik kellő megismerése és azok hathatósabb védelme érdekében, az O. M. P. keretében, a párt szervezeti szabályzata alapján, kisipari szakosztályokban szerveztessenek meg.

Mindezeket a nagygyűlés kizárólag azért tartja szükségesnek, hogy fenti megszervezések által, a romániai magyar kisiparosok a kérdéses intézményekben nyert tanítás, segítés és védelem rendjén, az államnak minél értékesebb polgárai, egyházainknak minél hívebb s fájuknak minél hűségesebb tagjai lehessenek.

Szabó Béni előadása után vita indult meg, majd pedig elfogadták a fenti határozati javaslatot.

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép

című lapot
betenként husz oldal nagyságban jelenik meg.
Előfizetési díj egy évre 150 lei, félre 85 lei.
Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mutatványszámot! — A lapban állandó iparos rovat!

ZSENIALIS

Egyik hitelezői értekezlet megkezdése előtt Kondor kijelentette:

— Remek gondolatolvasó vagyok. Akarnak ki próbálni?

— Időnk van, — felelte a másik — hát lássuk.

— Jó, — bólintott Kondor, — gondoljon egy szöveget.

— Megvan.

— Szorozza meg tízzel.

— Megvan.

— Adjon hozzá hatvankettőt.

— Megvan.

— Mennyi a végeredmény?

— 92.

— Stimmel.

Elhalt iparos műhelyét csak özvegye vagy gyermeke vezetheti tovább

Az igazságügyminisztérium körrendeletet adott ki, amely az elhalt iparosok műhelyének átöröklésére vonatkozik. Az új ipartörvény százharminchatodik szakasza értelmében az elhalt iparos műhelyét csak özvegye, vagy valamely gyermeke vezetheti tovább, de köteles szakértő vezetőt alkalmazni. Miután így az örökjog korlátozott, kiskorú gyermekek oldalági rokontól nem örökölhetnek ipari műhelyt. Így tehát valamely nagybátya sem hagyhatja mű-

helyét unokaöccseire, sem unokahugaira. Az igazságügyminisztériumnak tudomására jutott, hogy több gyámhatóság intézkedett olyan ipari műhelyek kezelésére vonatkozólag, amelyek gyámoltjainak oldalági rokonok hagytak örökségül. Az igazságügyi minisztérium most figyelmezteti a gyámhatóságokat, hogy valamely ipari műhely az új ipartörvény rendelkezéseinek értelmében csak egyenes leszármazottak által örökölhessen.

Az iparos-szervezkedés kérdése

Válasz Oraş Vasile cikkére

Írta: PAPP J. JENŐ

volt ipartestületi titkár.

Oraş Vasile, a Kisiparos Liga Oradea-nagyvárad fiókja elnökének „Hozzászólás Reinhart Gyula leveléhez” című cikkét mint termékeny vitát, feltétlenül kíváncsi kiinduló pontnak kell minősíteni. Ez, ha tényleg az Oradea-nagyvárad kisiparosságának tapasztalatait tartalmazza és valóban megfelel a valóságnak, akkor csak lokális, egyedülálló ritkaság lehet, vagy pedig a Kisiparos Liga jól megszervezett propagandája.

A cikk minden pontjában találunk megállapításokat, melyek nem mindenben állják meg a helyüket. Nem felel meg a valóságnak, hogy „évek hosszú során keresztül se sikerült egyik-másik szakmának jogi személyiséget és ezzel törvényes keretet elnyerni”, vagy „egy-egy szakmai szindikátus felállítása egy félét, de még inkább egész évet vesz igénybe”, vagy „még mindig messze van, míg ezek összefognak és egységbe olvadnak”.

Mert nézzük csak meg, mi is kell egy szakmai szindikátus megalakításához és mik azok a nagy nehézségek?

Az 1921. évben megszavazott szakmai szindikátusok törvénye, (lásd 1921. május 26-i 41-es számú Monitorul Oficial), 1-ső fejezete 1. és 2-ik pontja alatt kimondja, hogy tíz egyforma vagy rokonszakmabeli iparos szakmai szindikátusba tömörülhet, minden előzetes formaszabályozás nélkül.

A 2-ik fejezet 5-6 és 7-ik pontja alatt kimondja, hogy egy megbízott alapító tag, vagy ügyvezető az illetékes járási bírósághoz beiratkozási kérelmet kell benyújtson, melyhez mellékelnie kell 8 példányban:

1. az alakulást és beiratkozást lefektető határozatokat tartalmazó jegyzőkönyvet,
2. három példányban az alapszabályokat,
3. három példányban az ügyvezető és az alapító tagok táblázatát, melynek tartalmaznia kell minden egyes nemzetiségi, lakhely és foglalkozási adatait,
4. az alapító tagok névsorát, lakhely és foglalkozással három példányban.

Nevetett törvény 8. pontja szerint az illetékes járási bíróság tíz nap alatt kell kivizsgálja a beadott kérelmet és legfeljebb további nyolc nap alatt köteles kiadni a véghatározatot, vagy bekérni az esetleges

hiányzó okmányokat, melyek beszerzésére öt nap adható. Fellebbezési határidő husz nap.

Fentiek volnának tehát azok a „nehézségek”, melyek a szakmai szindikátusok megalakulásához szükségesek.

Tehát a legrosszabb esetben is, ha fellebbezésre kerül is a sor — habár ez kizárt, ha fenti feltételeknek megfelel, — 48 nap, tíz rokonszakmához tartozó iparos (akár szabadfoglalkozású egyén, vagy 18 évet betöltött kiskorú vagy férjezett asszony) és 1515 lei tarifa szerinti vagy 700 lei kiegészítés szerinti közjegyzői díj kell egy szakmai szindikátus megszervezéséhez.

Ezek után bárki megállapíthatja, hogy korántsem olyan fekete az ördög, mint azt Oraş Vasile festette a szakmai szindikátusba tömörülést még a legborúlátóbb iparos szerint is a legeslegkönnyebb szervezkedési lehetőség, eltekintve az előnyöktől, a melyek a szervezkedésben rejlenek.

Elsősorban szakmák szerint kell tehát beszervezni a kisiparosságot, hogy szakmáik keretein belül rendezzék szakmai ügyeiket, hiszen hiába van kiváló mechanikus iparos-elnök és elsőrangú borbélyiparos főtitkára egy iparos szervezetnek, ha szakmai kérdésekben egymás szakértekeit csak hírből ismerik.

Szakmai szervezkedésre van szükség elsősorban bármely és bármilyen ipari vonatkozású megmozdulásnál, hiszen csak a közmunkákat véve például egy ruházati cikk felvállalása alkalmával, az asztalos iparos-elnök tehetetlen és szakiparos tanácsát kénytelen igénybe venni.

Ha tehát az iparos tömörülni akar, most kínálkozik erre a legjobb alkalom, hogy alulról felfelé szervezkedjék a szakmai szindikátusokba tömörülve, ezen szindikátusok egyesüljenek nagyobb egységekbe, mondjuk szövetségekbe, mert bármilyen iparos-egyesület csak úgy életképes, ha saját keretein belül szakmák szerint is szervezve van.

Röviden és csak a fontosabb részeket említettem fel, de ebből is világosan kitűnik, hogy igenis a szakmai szindikátus a legalkalmasabb ipari szervezkedés és hogy a legkönnyebb ez a szervezkedés, mint azt szinte, hogy úgy mondjam, kézzelfoghatólag ki lehetni a fentiekből.

— IZGALMAS ARANY- ES EZUSTKOSZORUS MESTERVERSENY FOLYIK A BUDAPESTI ORSZAGOS KEZMUVESIPARI KIALLITASON. Öt napja áll már az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár, meg az azzal kapcsolatos Országos Kézművesipari Kiállítás. A látogatottság napról-napra fokozódik és jönnek, egyre jönnek a külföldi látogató csoportok és minden vonat zsúfolva szalad be a budapesti pályaudvarokra. Hangos a magyar főváros az idegen szótól és kiderül, hogy távoli országok iparosai és kereskedői találkozót adtak itt egymásnak, kihasználva a nagy utazási- és vizumkedvezményeket ritka lehetőségét. A rengeteg látóval között is nagy érdeklődéssel figyeli a közönség Magyarország legkiválóbb szakértőiből összeállított zsűri munkáját, hogy minden egyes szakma legkiválóbbjainak odaítélhesse a kiállítás nagyértékű díjait: az arany- és ezüstkoszorús mesteri címet. Most látszik csak meg igazán, hogy ez a kiállítás milyen felbecsülhetetlen értékű tanulságokat nyújt, főként az Európa minden tájáról összehűzött kézművesiparosoknak, de magának a nagyközönség-

nek is. Persze aki látta, nyomban igyekszik hozzátartozóit, üzletbarátait, vagy azt a szervezetet, a melynek tagja, gyakran sürgönyileg is értesíteni a kiállítás szenzációjáról. Így magyarázható meg, hogy csaknem óráról-órára jelentik újabb meg újabb csoportok érkezését. Amikor e sorokat írjuk, éppen a romániai „Uniunea Generala a Micilor Industriasi din România Mare” csucsszervezet értesítése Bucureştiből futott be arról, hogy a tagok egy nagy csoportja az elnökség vezetésével érkezik a kiállítás megtekintésére. A zsűri nehéz munkája az oka annak, hogy a kiállítás hosszú 19 napig tart, mert ennél rövidebb idő alatt nem lehet az egész anyagot lelkiismeretesen elbírálni. A közönség azonban örövend ennek a hosszú időnek, hiszen ennyi ideig még sohasem élvezhetett olyan jelentős utazási- és vizumkedvezményeket, amiket a vásár utazási igazolványai biztosítanak. Az utazási igazolványok személyenként 150 leiért az utolsó napig is rendelkezésre állanak az Európa utazási iroda (Aradon Sándor Ferenc könyvkereskedés) és a Wagons-Lits-Cook iroda összes fiókjainál.

Országunk ipara a párisi világkiállításon

A párisi világkiállítás ezer csodája között is külön elismerést érdemel a román pavillon, amely a maga harmonikus egységével, művészi kiképzésével és meleg tónusával nyomban megállítja és megfogja a nézőt. Egy több emelet magas impozáns épület emelkedik ki a földből, még pedig olyan szerencsés helyen, hogy minden szépsége tökéletesen érvényesül. Külső architektúrája izlées, telve nemes vonalakkal, finomságokkal és természetesen mindenütt dominál a román stílus. Hosszu évek óta először mutatkozik be a román ipar, mezőgazdaság, építéset és művészet olyan módon külföldön, hogy felénk irányítja Európa figyelmét.

Őszintén és lojálisan elismerjük, hogy Gusti miniszter, a kiállítás kormánybiztosa páratlan izléssel, hozzáértéssel mutatta be országunkat a külföld előtt és a párisi sajtó pártállásra való tekintet nélkül a legmelegebb hangon ír a román pavillon sikeréről.

Rendkívül tetszetős a főbejárat, amelyet Transilvania-erdélyi márványból készítettek és amely dekoratív hatása mellett hallatlanul előkelő. Ennek a művészi bejáratnak van a legtöbb bámolója. Az előcsarnokban szintén a márvány dominál és itt a fénylő kőanyag hávússágában emelkedik a magasba II. Carol király jóleikerült embermagasságú bronzszobra. A szobrász ezuttal mesterművet alkotott és bizonyosra vehető, hogy a kiállítás után a szobrot felállítják. A kiállítás nemcsak látványos gyűjteménye, hanem egyben az ország gazdasági kincseinek seregszemléje is. El kell ismerni, hogy praktikus, gyakorlati szempontok figyelembe vételével válogatták össze az anyagot, amit olyan ügyesen csoportosítottak, hogy ennél hatásosabb idegenforgalmi propagandát el sem lehet képzelni. A szuterén helyiség Romániát mint vadban gazdag vadászterületet mutatja be. Kitűnő medvék és farkasok mellett a ritka szárnyasokig minden állat megvan, ami nálunk puska elé kerülhet, az elrendezésnek azonban nincsen száraz és unalmas muzejjellege, mert háttérben felvonulnak azok a papírmassából végtelen ügyességgel rekonstruált vidékek, amelyeken ezek a vadak élnek. Vadászember, ha a pavillonnak ezt a termét megnézi, önkéntelenül is kedvet kap, hogy eljöjjön hozzánk vadászni.

A hatalmas földszinti terem mindjárt meglepetéssel szolgál. A belépő óriási oszlopokat lát, amelyekről azt hiszi, hogy márványból készültek, de ha közelebből megnézi, látja, hogy sósószlopok merednek a magasba, amelyeket hátulról megvilágítanak. Ennél jobb propaganda az ország soteremelésének bemutatására nem kell. Többet beszélnek ezek a sósószlopok minden újságíknél, hirdetésnél vagy reklámfüzetnél. A főhelyen óriási és rendkívül ötletesen megalkotott villanytérkép látható, amely percnként változva az ország különböző ipari vidékeit mutatja be. Így sorban felvonul a petróleumtermelés, a nehézipar, a faipar, a szén és ércbányászat, természetesen mindenhez grafikonok, statisztikai kimutatások, amelyek megmagyarázzák, hogy mennyi a termelés. A földszinti terem szemléltetben mutatja be, hogy Románia Európa egyik leggazdagabb országa.

Az első emelet csupa szín és rajz. Itt látható az ország háziipara: szőnyegek, szőttek, finomvonalu agyagedények, kis falusi házak ezer gonddal és szeretettel készített tárgyai ejtik csodálatba a nemzetközi közönséget.

Másik érdekes látvány a turisztikai hivatal kiállítása. Románia páratlanul gazdag természeti szépségekben, egyes vidékei vetélkednek Svájc-al, van tenger, rengeteg fürdője és üdülőhelye, csak éppen idegenforgalma nincsen. A turisztikai hivatal nagyszerű kiállítása jó kezdet, reméljük, jön a folytatás is és megindul majd az egészséges idegenforgalom, aminek mindenki egyformán hasznát látja. A pavillon utolsó emeletén gazdag kép és szoboranyag ragadja meg a nézőt, közöttük több modern művészi munka. Ennek is sok nézője van, mert a szem sokat gyönyörködhetik a szép szobrokban és festményekben. Végül történelmi említés a párisiak által divatdiktált népszerű román ételemről, ahol a régi királyság különösen ételei kaphatók a mi fogalmaink szerint drágán, de a jó valutájú külföldiek könnyen megfizethetik a kissé borsos árakat.

A párisi világkiállítás román pavillonja előny. Örülünk a sikernek

A nagyvállalatokat kötelezik, hogy tanoncnevelő műhelyeket állítsanak fel

Az új ipartörvény végrehajtási utasítása úgy intézkedik, hogy minden olyan vállalatot, amely az államtól, megyétől vagy várostól rendszeresebben megrendeléseket kap, kötelezni lehet arra, hogy bizonyos számú tanoncot vegyen fel és azokat kiképezze. E tanoncok részére a vállalat külön oktatóműhelyeket köteles felállítani. A vállalatokat arra fogják kötelezni, hogy legalább 50 tanoncot foglalkoztassanak és képezzenek ki. A végrehajtási utasítás itt „román” tanoncokról beszél, ami valószínűleg és helyesen csak úgy értelmezhető, hogy ötven „román állampolgár”-tanoncot kell a kérdéses iparvállalatnak felvenni. A végrehajtási utasítás kimondja még, hogy ugyanilyen mértékű tanonckiképzésre kötelezhetők azok a vállalatok is, amelyek az államnak, megyének, vagy városoknak nem rendszeres szállítói ugyan, de a közgazdaságnak kifejezett érdeke, hogy ebben a szakmában szakképzett utánpótlás nevelődjék. A végrehajtási utasítás egyébként a kisiparos és a tanonca közötti jog-

viszonyt is a legpontosabban szabályozza. Kimondja, hogy a mester köteles vagy személyesen, vagy segédjei útján a tanoncot tanítani még pedig aszerint a tanítási terv szerint, amelyet minden egyes iparágra nézve a minisztérium külön-külön kidolgoz. A tanonc a műhelyben csak olyan munkákat végezhet, amelyek szakmájához tartoznak. Magánmunkákra a tanoncot befogni nem szabad. A tanonc munkaideje sem lehet több, mint a törvényes munkaidő és a tanonckiskolában eltöltött időt a napi munkaidőből levonásba kell hozni. Amennyiben a tanonc beteg lesz, joga van a betegségyógyító orvosához és amennyiben a betegsábadtságot ir részére elő, azt igénybe veheti. Ha a betegsábadtságot 30 napnál hosszabb időre szólna, akkor a tanonc tanulási ideje annyival meghosszabbodik, amennyi időt a tanonc betegsábadtságon töltött. A tanoncnak ezenfelül évente megszakitás nélküli 15 napos szabadság jár, amely időre — ha a tanonc különben is fizetést kapott volna — a mester fizetését is folyósítani köteles.

Tejgazdasági kongresszus Berlinben

Ebben az évben a tejgazdasági világkongresszust a német fővárosban, a 700 éves fennállását ünneplő Berlinben tartották meg, amelyen a világ 53 nemzete képviseltette magát. A román küldöttséget G. K. Constantinescu bucureştii állattenyésztési főfelügyelő vezette. Az Ardeal-Erdélyi Gazdasági Egyeslet szintén képviseltette magát. Elsőnek dr. Lippert, Berlin főpolgármestere üdvözölte a vendégeket. Anémet főváros szívélyesen fogadta a megjelenteket. Berlin naponta 690.000 liter tejet fogyaszt, ami évi 343.000.000 liter tejet tesz ki. A tejet 160 kilométeres körzetből teherautókon és gyorsvonatokon szállítják és a megérkezés után nyomban csirátlanítják. Berlin azonban nemcsak fogyasztó, hanem tejtermelő is, mert 12.000 hektáros szennyvízzel öntözött gazdaságán kitűnő tehenészet van, amely évi 7.760.000 liter tejet állít elő. A tulajdonképpeni megnyitó beszédet Darre W. német birodalmi földművelésügyi miniszter mondotta. Beszédéből kitűnt, hogy Németország a tejtermelő államok között a második helyet foglalja el s ennek ellenére mégis rászorul a tejgazdasági cikkek behozatalára. Ezen a téren is második helyen áll.

A megnyitó beszéd után a résztvevők megtekintették a kiállítást. A híres Funkturm mellett, nyolc hatalmas teremben a rádió torony terraszán és szabadterén sorakoztatja fel 15 nemzet gazdasági és az ezzel kapcsolatos sajtó- és géptermékeinek legjavát. Mint a hasonló méretű kiállításoknál szokás, itt is a statisztika szemlélete szinte első helyet foglal el. Ebből kitűnik, hogy a világ legnagyobb tejtermését az Egyesült Államok adják. A második helyezett Németország, Románia két hellyel áll Magyarország előtt. Dánia a legszebb vajkiállítással meglepi a szemlélőt, 1700 tejszövetkezete egy-egy hordó vaját mutat be. Csodálatra méltó a tejüzemi gépgyárainak anyaga is. Az amerikai 3-4 százalékos sózott vaj mellett feltűnést kelt a magyar „Karám-turó” is.

ÚJ TALÁLmányok

Az „Ojság” című műszaki szakújságból vettük át a következő érdekes hírt:

„A colorádói szabadalmi hivatalnál csütörtök délig bejelentett új találmányok: foncsornélküli kézikör nagyothallók számára; gőzgéppel, pudertartóval és jégsekreánnyal kombinált turistabot ludtápuak részére; szintelen és szagtalan kölnivíz; irógép- és zoknitartóval felszerelt alumínium madárcsapda”

TALPRAESETT VALASZ

— Kérem szépen, itt lakik az a szegény, tönkrement Vargáné?

— En vagyok Vargáné, de nem mentem tönkre.

— No, ha nem ment tönkre, akkor adjon 50 lelt.

Csak ritka esetekben mérsékeltek a fellebbezések során az iparosok adóját

Az évi adókievetések ellen nemrégiben beadott fellebbezések letárgyalása ország-szerte befejezést nyert. A fellebbezési tárgyalások eredményei azonban az adófizetőket ép-ugy nem elégitették ki, mint az adókievetések, mert

a fellebbezések során csak a legkritikább esetben mérsékeltek a kereskedelem és ipar sok esetben 100—200 százalékkal fel-emelt adóját.

Emiatt ez évben rendkívül nagy a felfolyamodások száma, ami igen nagy megterhelést jelent a törvényszékek, illetőleg táblák számára.

Az évi adókievetések alkalmával főképp a részvénytársaságok adóját emelték. Ez az adó-emelés átlag 140 százalékot tesz ki. Az ipari és kereskedelmi érdekképviselők — a fellebbezések, illetőleg a felfolyamodások eredményeitől függetlenül — újabb akciókat indítottak a túlzott adózás mérséklése érdekében és ezzel kapcsolatban a kis részvénytársaságok minimális adójának mérséklését sürgetik.

A pénzügyminisztérium adatai szerint, július hónapban az állam bevétele 1 milliárd 798 millió lei volt, augusztusban pedig 1 milliárd 800 millió leit tett ki. Ezek az összegek nem tartalmazzák a vámbevételeket és a fogyasztási adóbevételeket, amelyeknek egyrésze a hadfelszerelési alap javára fordítandó. Tekintve, hogy az őszi hónapokban a bevételek fokozódnak a pénzügyminiszter azt reméli, hogy

ezév első felében a költségvetés másfél-milliárd lei felesleggel zárul

Az állam bevételeinek kedvező alakulása lehetővé teszi az állam régi adósságainak rendezését, ugyanakkor az előirányzatokon felül még jelentős összegeket fordítanak hadfelszerelési célokra. Mivel az egyenesadóbevételek is igen kedvezően alakulnak, az érdekképviselők első sorban erre a körülményre alapozzák akciójukat és azt kérik, hogy a pénzügyminiszter rendelettörvény útján léptesse életbe azokat az intézkedéseket, amelyek az adóterhek mérséklését lehetővé teszik.

Előkészületek devizakorlátozó intézkedések leépítésére

Az import megkönnyítésével egyidejűleg kormánykörökben felmerült az életrevaló terv, hogy a kormány fokozatosan építse le a devizakereskedelmet megszorító intézkedéseket, a mit annál is inkább megtehet, mert külkereskedelmi mérlegünk és ezzel kapcsolatban fizetési mérlegünk is igen kedvezően alakult az utóbbi hónapokban.

A kormány egyes tagjainak a devizakereskedelmet megszorító intézkedések fokozatos leépítését célzó terve azonban ellenállásra talált a Banca Națională vezetősége részéről. Valutapolitikai szempontokra hivatkozva, a Banca Națională ragaszkodik a devizamonomóliumhoz. Erre való tekintettel lekerült egyelőre napirendről a devizakereskedelmet megszorító intézkedések leépítésének terve.

A kormány gazdasági bizottságának legutóbbi ülésén, amidőn a kereskedelmi és ipari miniszter a külkereskedelem kedvező helyzetére mutatott rá, ismét felvetődött a terv, hogy a kormány kezdje meg a devizakereskedelmet korlátozó intézkedések fokozatos leépítését. Fővárosi lapok közlése szerint, a kormány gazdasági bizottsága ennek a kérdésnek tanulmányozásával M. Constantinescu bankormányzót bízta meg, aki most már hajlandónak mutatkozik bizonyos könnyítések életbeléptetésére a devizakereskedelemben. Állítólag a bankormányzó elsősorban a devizaszerzési formalizások leegyszerűsítését akarja megvalósítani, ényegi könnyítésekről egyelőre nincsen szó.

A válság megfékezése.

Az angol szakszervezeti szövetség országos nagygyűlésének megnyitására Bevin elnök hangsúlyozta, hogy soha nem tapasztalt gazdasági pangás veszélye fenyeget, mert a fegyverkezési tervek végrehajtása egyszer csak befejeződik és ekkor megbénulnak a gazdasági élet idegszájai. Önámítás azt állítani, hogy mindenki békésen dolgozik, holott az egész világ a háború előkészítésén buzgólkodik. Ha komolyan gondolunk arra, hogy a háborút elkerüljük és elkerülhetjük, akkor becsültelesen fel kell készülnünk a hadiipar fokozatos visszafejlődésére. A munkásszervezetek által összehívott nagygyűlés elnöke rámutatott arra, hogy hatalmas belső nemzeti ellenállási alapok megteremtésével kell most már lehetővé tennie az országok ügyeit intéző kormányoknak a későbbi adóemelések és növekvő munkanélküliség elkerülését és ennek érdekében az elnök javaslatára a nagygyűlés állandó tanácsadó szervet létesített, amelyben a legkiválóbb szaktekintélyek foglalnak helyet és amelynek célja a konjunktúra leselkedő szörnyű erejű válság tanulmányozása és enyhítésének jöveleve történő megszervezése.

KEMENY DÍO

Két királyi ügyész sétál a törvényszék folyosóján és diskurálnak. Azt mondja az egyik:

— Egy nagyon szép esetem van.

— Mi az?

— Képzeld csak el. Be van bizonyítva, hogy az asszony meg akarta mérgezni a férjét. A férj már égen betegeskedett, terhére volt az asszonynak és meg akart tőle szabadulni.

— És mit csinált?

— Higanyt kevert az ételbe.

— No, ez nem nehéz eset, gyilkossági kísérlet. Meghalt a férj?

— Hissz épp ez a fatális. A férj a higanytól meggyógyult.

Szeptember 30-ig kedvezményesen lehet fizetni a társadalombiztosító által kirótt bírságokat

A társadalombiztosító intézet hivatalos közleményben hozza az érdekeltek tudomására, hogy a társadalombiztosításról intézkedő egységesített törvény 108. szakasza értelmében kirótt bírságoknál engedélyezett 95 százalékos kedvezmény alkalmazásának utolsó határideje szeptember 30. Ugyanakkor jár le a belföldi kölcsönkötvényekkel történő fizetésre megállapított határidő is.

Tíz-tizenöt százalékkal emelkedtek a szövetárak

Az őszi idény — a jelek szerint — a szövetárak drágulásának jegyében indul meg. A tavalyi árszínvonalhoz viszonyítva a szövetcikkéknél 10—15 százalékos drágulás mutatkozik, ami természetesen még jobban kihangsúlyozza a két év óta megegyeztetés nélkül folytatódó drágulási láncolat következményeit. Már az elmúlt idényben mutatkozott a magas árak hatása: a közönség nem képes fedezni szükségleteit és ezért a forgalom megcsappant. Igaz ugyan, hogy ez a körülmény bizonyos aggodalomra ad okot, ugyan akkor azonban azt is jelen-

ti, hogy valamivel mégis élénkebb lesz az őszi szezon forgalma, mert a tél küszöbén mindazoknak fedezniük kell szükségletüket, akik a drágaság miatt a vásárlást kénytelenek voltak halogatni. Akárhogyan is, de elő kell teremteni a ruha-utánpótlást. Most már csak az a kérdés, hogy ezt a kényszerűen és viszonylagosan jónak induló idény-forgalmat ujjabb árdrágulás nem zavarja meg vajjon, mert ez a körülmény szinte áthidalhatatlanná tenné a közönség vásárlóképessége és az árak közötti eltérést.

Országos kongresszus összehívását határozták el az aradi kocsigyártók

A kiméletlen árverseny veszedelmére hívták fel a figyelmet a kocsigyártók szindikátusának aradi gyűlésén.

Az Aradi Kocsigyártómesterek Szindikátusa gyűlést tartott Kovács Ferenc elnöke alatt. A gyűlésen megvitatták a szakma időszerű kérdéseit és többek között azt is, hogy az iparigazolványok beváltásánál a munkakamara minden egyes szakmáról külön munkakönyvet kér. Ezért azt ajánlotta az elnökség, hogy azok a tagok, akik több munkakönyvvel rendelkeznek, nyújtsák be ezeket a munkakamara-hoz.

Örömmel állapították meg, hogy a kocsigyártó iparban Aradon nincs kontár, ezzel szemben azonban a rokon bognár iparban a jelenleg működő 16 bognár közül nyolc iparendély nélkül dolgozik. Több felszólalás hangzott el a kiméletlen árverseny ellen, amellyel a kocsigyártómesterek szinte egymás szájából veszik ki a kenyeret, majd pedig az anyagdrágulás kérdését tették szóvá. Cristea Petre, Borsos Sz. Zsigmond, Scortar Gheorghe és Szabó Károly felszólalásai után elhatározták, hogy országos kongresszust hívnak össze és a következő körlevelet küldték szét:

Igen tisztelt Elnök Urt!

Az Aradi Kocsigyártómesterek Szindikátusa iparunk jelenlegi súlyos gazdasági helyzetére való tekintettel elhatározta, hogy országos kongresszust készít elő iparunk sérelmeinek megvitatására, hogy megkeressük azokat a módokat, amelyekről sérelmeink orvoslását remélhetjük, hogy felhívjuk az illetékes fórumok figyelmét egykor virágzó iparunk sorvadására, a kormány segítségét kérve, hogy a nemzetgazdaság szempontjából oly fontos iparos társadalmat egyrészt megvédje a nagyipar konkurenciájától, másrészt a nyersanyagok horribilis áremelkedésének vessen gátat. Mindezeknek a céloknak elérésére esetleg egy olyan országos szerv létesítését

igyekezzünk elérni, amely hivatva volna országos szintű kocsigyártóiparosait megszervezni gazdasági és szakmai érdekeink hathatósabb megvédése céljából.

Kétségtelen hogy egy nagyarányú demonstratív összejövetelre szükség van, az az áldozat, amit kartársaink ennek megszervezésével és a kongresszusra való utazással hoznak, bőségesen meg lesz jutalmazva annak eredménye által.

Azzal a kéréssel fordulunk Önöz, szíveskedjék a lehető legrövidebb időn belül ottani kartársaival érintkezésbe lépni és az alábbi kérdéseinket megvitattatva, azokra minél rövidebb idő alatt válaszolni, hogy a további szervező munkát akadálytalanul folytathassuk.

1. Mely várost tartják legalkalmasabbnak a kongresszus megtartására?

2. Mikor tartassuk meg a kongresszust?

3. Milyen tárgyakat kívánnak napirendre tűzni?

4. Kívánják-e, hogy valamely napirendi tárgynál mint előadók szerepeljenek?

Véleményünk szerint a tárgyalásra kerülő kérdések közül legfontosabbak volnának: a szervezkedés, a kontárkérdés, a kötelező betegsegélyzői tagság és az első hét nap megfizetése alól való feloldás, a rokon-iparágak üzletének kérdése, tanonckérdés, nyersanyagok beszerzése, a készített munka díjának biztosítása, az árak stabilizálása, a tisztességtelen verseny ellen való védekezés.

Ismételtlen kérve jelen felhívásunk lelkiismeretes és sürgős elintézését, maradtunk kartársai üdvözléssel.

Aradi Kocsigyártómesterek Szindikátusa

Kovács Ferenc elnök.

Herman Róbert titkár.

Miniszteri leirat a kisiparosok foglalkoztatásáról

A belügyminiszter 9641. A. 1937. szám alatt az ország valamennyi prefekturájához leiratot intézett, amely megállapítja, hogy bár az új ipartörvény számos előnyt biztosít a kisiparosok számára, a községi előjáróságok ezeket az intézkedéseket nem alkalmazzák. Kivánja, hogy hívják fel a községi előjáróságok figyelmét ezekre a kedvezményekre — amelyek szerint kisiparosok árlejtés mellőzésével, szóbeli tárgyalás alapján vállalkhatnak közintézményeknél ötszáz ezer lei-ig terjedő munkálato- kat, míg a kisipari szövetkezetek árlejtés nélküli munkavállalási joga ötmillió lei-ig terjed. Árlejtések alkalmával a kisiparosok előnyben részesítendők még abban az esetben is, ha 5 százalékkal drágábbak, mint a többi ajánlattevők. Bármilyen közszállítás, vagy lözmunka alkalmával a kisiparosok a törvényben előírt biztosítéknak csak egyharmadát kötelesek letétbe helyezni.

PIKANS SZINÖSSZETÉTEL

A női szabók elhatározták, hogy feketelistát készítenek a nemfizető hölgyekről. Egyik hölgy nevére kérdezte a minap:

— Vajjon jól áll a szokó hajhoz a feketelista?

Cipésszkongresszus Bucurestiben szeptember 26-án és 27-én

A bucurestii cipészek „Sf. Spiridon” egyesülete elhatározta, hogy szeptember 26 és 27-re a bucurestii „Sala Transilvania” (Bul. I. Schitu Magureanu 6.) helyiségében országos cipésszkongresszust hív össze. A kongresszuson mindenekelőtt a nyersanyagárak csökkentését, valamint a cipésziparosokra nehezedő illetékek leszállítását kéri. Ezenkívül annak a kívánságuknak adnak kifejezést, hogy tiltsák meg a gumibocok gyártását, mellőzzék a tuberkulózis elleni bélyegek alkalmazását és biztosítsanak nyugdíjat a kisiparosoknak.

BŐSÉGES INDOKOLÁS

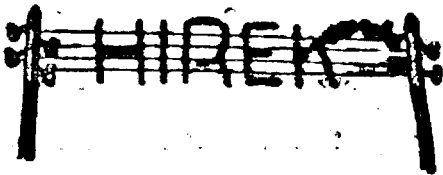
Mandulánál vendégek voltak és a házlasszony maga szolgált fel.

— Malvinkám, — kérdezte egyik barátja — hol van az a jóképű szobalány, akit a múltkor láttunk nálatok?

— Kidobtam a destiát, — felelte Mandulánál dühösen.

— És miért?

— Először azért, mert semmire se volt használható és másodszor azért, mert mindenre képes volt.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.
Strada Braţianu 18.
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötéseknél árengedmény.

Kisebbségi összegek perköltségét szabott áron akarják meghatározni.

Ügyvédi és gazdasági körökben élénk megbeszélés tárgya képezi az a körülmény, hogy kisebb összegekért nem perelnek a hitelezők és inkább veszni hagyják követeléseiket, mintsem újabb befektetést vállaljanak. Ugyanis a perköltségek olyan magasak, hogy egyetlen hitelező sem meri megkockáztatni azt, hogy esetleges behajthatatlan követelését még tetézzék az újabb költségekkel. Emiatt a bíróságokhoz kisebb összegű perek alig érkeznek. Ugyanis az 5000 leien aluli pereknél a költségek nincsenek arányosan meghatározva és ezért gyakran előfordul, hogy a perköltségek többszörösen meghaladják a tőkekövetelést. Most az a terv merült fel, hogy az érdekelt gazdasági körök, valamint az ügyvédek indítsanak mozgalmat az 5000 leien aluli perek költségeinek és költségeinek arányos megállapítására, valamint annak érdekében, hogy az 1000 leien aluli pereknél a költségeket fix összegben állapítsák meg.

FÖLDRAJZI ELŐNY

Petőfi megírta, hogyha a Tisza bor volna, akkor ő a Duna szeretne lenni, hogy az a sok bor Tiszénél mind belefolyjon.

Erre egy levelet kapott, melyben egyik magyar ember ezt írta:

— Dehogy is inna kend abból a borból, meginnók azt mi mind egy cseppig már Tiszalóknél.

Öt lejjel emelték a sertéshús árát Timişoara-Temesvárott.

A Timişoara-Temesvári husiparosok beadványban a husarak emelését kérték. A városvezetőség úgy döntött, hogy az elsőrangú sertéshús árát kilónként 28 leiről 33 leire, a másodosztályú hus árát 24 leiről 29 leire emelik. A disznókarajt 34 leiről 37 leire, a szalonnát 30 leiről 33 leire, a zsir árát 36 leiről 39 leire emelték. A többi árak szeptember hónapra változatlanok maradtak.

KÜLÖNÖS ISMERETSEG

Kriz találkozik az uccán Krazszal, nagyot köszön neki, de Kraz nem fogadja a köszöntést.

Kriz dühbe gurul, odamegy Krazhoz és megkérdi:

— Mondd, te nem ismeres engem?

— Nézd — mondja Kraz — ha nem ismernélak, akkor ismernélak, de mivel ismerlek, hát nem ismerlek.

Termelőszövetkezetet létesít a Targumureş-marosvásárhelyi szabók szindikátusa.

A Targumureş-marosvásárhelyi férfi- és nőszabómesterek szindikátusa hónapokkal ezelőtt új vezetőséget választott s az új választmány egyik gyűlésén ismét napirendre tűzte azt a régóta vajdó gondolatot, hogy a szindikátus egy termelőszövetkezetet állítson fel. A szindikátus rendkívüli gyűlésén megbizta az előkészítő bizottságot, hogy tárgyalásokat folytasson a helybeli Szabómesterek Szövetkezetének vezetőségével. Ugyanis felmerült az a terv, hogy a tervezett szövetkezetet a már meglévő Szabómesterek Szövetkezetének keretében állítsák fel s ha ez nem sikerülne, akkor külön, a szindikátus keretében oldják meg a kérdést. A termelőszövetkezetek gondolatának lényege egy közös szabóipari műhely felállítása, amelynek keretében azok a szabók munkálkodnának, akik majd tagjai lesznek a szövetkezetnek.

A Timişoara-Temesvári pékek a városi illetékek behajtásának megszüntetését kérik

Ismeretes, hogy Timişoara-Temesvár városa általános péküzemét bérbeadta egy alkalmi szövetkezetnek, azzal a feltétellel, hogy a szövetkezet olcsó kenyérrel látja el a városi intézményeket. A Timişoara-Temesvári sütőiparosok, akiket ez a privilégizált péküzem létükben érint, kezdettől gyanakodással fogadták a város önellátási törekvésének ezt az újabb megnyilvánulását. Az új kézben levő városi péküzem még jóformán el sem kezdte működését, máris kiderült, hogy nem fizet városi illetéket. Köztudomásu, hogy az ezernyi egyéb teher mellett, városi illeték is drágítja a kenyeret. Minden kiló kenyér után 15 hami városi illetéket fizetnek a pékek.

A városnak szállító szövetkezet ezt az illetéket nem fizeti, ami sok más kedvezmény mellett lehetővé teszi számára, hogy olcsóbb kenyeret szállíthasson.

A Timişoara-Temesvári sütőiparosok körében ez a megkülönböztetés nagy elkeseredést keltett és elvannak szánva arra, hogy amennyiben a szövetkezetnek ez a kedvezménye továbbra is fennmarad, úgy ők is megtagadják a városi illeték fizetését.

Brasov-Brassó szabóiparossága is csatlakozik az országgrészi kongresszus tervéhez

Lapunkban ismételtelen is foglalkoztunk a szabóiparosok országgrészi kongresszusának tervével. Ehhez küldi most hozzájárulását a Brasov-brassói szabóiparosok szindikátusa, amelynek levelét az alábbiakban közöljük:

„AZ IPAROS”
tek. szerkesztőségének

Arad.

B. lapjuk 30, 31 és 34-ik számában megjelent, az országgrészi kongresszus megrendezését célzó cikkek hatása alatt a Brasov-brassói Szabótársulat f. évi augusztus 30-án tartott választmányi ülésén a szabóiparosok egyhangú lelkesedéssel csatlakoztak a felvetett indítványhoz, amelyért fáradhatatlanul agilis elnökünknek, Tellman Béla urnak külön jegyzőkönyvi köszönetet is mondtunk.

Városunk már régen megszervezett szabóiparossága a mai ismert viszonyok mellett szükségét érzi egy mielőbb megrendezendő országgrészi kongresszus összehívásának, a szabóiparosság helyzetének rendezése és hathatós védelme, az őket érdeklő kérdések alapos megválaszálása érdekében. A kongresszuson való részvételt ezúton is bejelentjük, egyben a legmesszebbmenő támogatásról előre is biztosítjuk a kongresszus rendező bizottságát.

B. lapjuk a kongresszus ügyét lelkes önzetlenséggel karolta fel, melyért fogadják hálás köszönetünket.

Brasov-Brassó, 1937. szeptember 1.

Sükösd József elnök,

Lengyel Gyula, jegyző.

Békés megegyezés készül a Timişoara-Temesvári iparosok székháza ügyében

Többször foglalkoztunk már a Timişoara-Temesvári iparosok székházának ügyével, amelyben előreláthatólag igen érdekes fordulat várható. Mint ismeretes, a munkakamara a székház létesítése alkalmával különböző szubvenciók címén négy és fél millió leit bocsátott a székház rendelkezésére és ezen az alapon most magának igényli az épületet. Az ügygel a jövő hónapban a bíróság is foglalkozik, miután a munkakamara az összeg erejéig bírósági végrehajtást kért.

Az iparosság a múlt héten gyűlést tartott, a melynek során felvetették a munkakamara követelését. Mint értesülünk, az érdekeltek körében békés megegyezésre van hajlandóság. A munkakamara ugyanis nem zárkózik el a székház részvényeinek 40—50 százalékos értékbeni átvételétől, így a békés megegyezés a legjobb úton halad.

A dolog most annyival súlyosodott, hogy a székház vezetősége

az épületbe felszerelt központi fűtés szerkezetét eladta

— Jó tüzlet a szeszjövődék... A szeszitalok fogyasztási adója májusban 67.9 milliót, júniusban 68.8 milliót jövedelmezett. Az év első hét hónapjában egyébként a szeszgyedáruság 517.4 millió lei értékű árut hozott forgalomba, míg a tavaly ugyan ezen idő alatt elért forgalom csak 398.7 millió leit tett ki. Az értékelkedés a kimutatás szerint elsősorban a forgalom növekedésének eredménye.

KÉT HASONLAT

Döcög szomorúan panaszkodik Pöcögnek:

— Kétségbe vagyok esve.

— Ugyan miért? — érdeklődött Pöcög.

— A szobám olyan alacsony, hogyha bejőn a napfény, nekem kell kimenni belőle.

— Nyugodj meg, nálam még rosszabb a helyzet, — felelte Pöcög.

— Mennyiben?

— Az én szobám olyan alacsony, hogy csak palacsintát tudok benne enni.

Tipografia „HIRLAP”, Arad

a Timişoara-Temesvári Hammer és Ney selyemszövődének. A vételről az adóhivatal tudomást szerzett és a vételárat az illető üzennél lefoglalta. Miután a székház ellen végrehajtási per van folyamatban, nem kizárt, hogy az ügy más fordulatot vesz.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorozámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban Antoniu Stéger Antal 918.

In Grupa II. Csoportban változatlanul 997. sz. esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormantare a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban 1002 v. l. Adolf özv. Grill Adolfné.

In Grupa B. Csoportban 988 v. l. Stefan özv. Razel Istváné.